บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการติดตามประเมินผลโครงการ

ตามที่รัฐบาลได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทุกภาคส่วนจะต้องเร่งรัดบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและความเชื่อมั่นต่อการบริหารภาครัฐ ซึ่งในการนี้กรมการพัฒนาชุมชนโดยศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 ได้ร่วมสนองนโยบายรัฐบาล โดยการดำเนินงาน **"เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพและเชื่อมโยงการทำงานของเครือข่ายภาคประชาชนในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด"** ภายใต้หลักการ **"สร้างพลังชุมชนเพื่อใช้พลังชุมชนในการแก้ไขปัญหาชุมชน"**

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน จึงได้ร่วมกันดำเนินงานในพื้นที่นำร่อง อำเภอละ 1 ตำบล รวม 33 ตำบล โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนโครงการแบ่งเป็น 2 ช่วงที่สำคัญ คือ ช่วงแรก เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายภาคประชาชนในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด ในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาความยากจน และช่วงหลังเป็นการเชื่อมโยงการทำงานของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนดังกล่าว โดยใช้กิจกรรมทางเลือกในการแก้ปัญหาความยากจนที่เครือข่ายองค์กรประชาชนแต่ละระดับพิจารณาจัดให้มีการดำเนินงานขึ้น

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินโครงการนี้ได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องมีระบบการติดตามประเมินผล เพื่อจะได้ทราบถึงความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของการดำเนินงาน ตลอดจนจะได้รับทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานจากฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ จึงได้กำหนดให้มีการประเมินผลโครงการโดยศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ร่วมกันประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การพัฒนาและประสานการดำเนินงานของโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผล

1. เพื่อติดตามความก้าวหน้า การบริหารจัดการ และปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของโครงการ
2. เพื่อจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ และประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ทั้งในด้านกระบวนการผลลัพธ์และผลกระทบ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

กรอบและขอบเขตในการติดตามประเมินผลโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน ฯ

1. การประเมินผลใช้วิธีการแบบมีส่วนร่วม โดยมีทีมติดตามประเมินผลของมหาวิทยาลัย-สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทีมนักวิชาการศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ร่วมในกระบวนการติดตามประเมินผล

2. ในการประเมินผลจะยึดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบล (ศอช.ต.) / อำเภอ (ศอช.อ.) / จังหวัด (ศอช.จ.) ผู้นำชุมชน และครัวเรือนเป้าหมาย

3.ในการประเมินผลจะมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นการถอดบทเรียนและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการ ผลผลิตผลลัพธ์ และผลกระทบของโครงการ เพื่อชี้ให้เห็นจุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength) ของการดำเนินงานที่ผ่านมา และแนวทางในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป

4. พื้นที่ในการติดตามประเมินผล ได้แก่ การปฏิบัติงานของศอช.ต.นำร่อง ในจังหวัดยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส จาก 33 อำเภอ อำเภอละ1 ตำบล คือ จังหวัดยะลา 8 ตำบล ปัตตานี 12 ตำบล และนราธิวาส 13 ตำบล รวม 33 ตำบล ใช้ข้อมูลในการติดตามประเมินผลที่สำคัญจาก 3 แหล่งคือ

- ข้อมูลจากการรายงานผลของหน่วยปฏิบัติตามโครงการ
- ข้อมูลจากการติดตามผลภาคสนามของทีมติดตามประเมินผล
- ข้อมูลจากการจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ครัวเรือนเป้าหมาย หมายถึง ครัวเรือนยากจนตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2547 แต่ละตำบล ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางเลือกในการแก้ปัญหาความยากจนตามโครงการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา 8 ตำบล จำนวน 349 คน จังหวัดปัตตานี 12 ตำบล จำนวน 614 คน จังหวัดนราธิวาส 13 ตำบล จำนวน 274 คน รวมทั้งสิ้น 1,237 คน

วิธีดำเนินงาน

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ดำเนินการใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส 33 อำเภอ อำเภอละ 1 ตำบล คือ จังหวัดยะลา 8 ตำบล ปัตตานี 12 ตำบล และนราธิวาส 13 ตำบล รวม 33 ตำบล

2. ประชุมกำหนดแนวคิดและขอบข่ายในการติดตามประเมินผลโครงการร่วมกับนักวิชาการ-ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขต 9 และออกแบบการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวม โดยประเมินกระบวนการบริหารจัดการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของโครงการ ในการ

พัฒนาขีดความสามารถของครัวเรือนยากจนตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ความเข้มแข็งของ ศอช. และความคิดเห็นของครัวเรือนยากจนในการทำงานร่วมกับภาครัฐ

3. สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ สำหรับการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการร่วมกับนักวิชาการศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 พัฒนาการจังหวัด และพัฒนาการอำเภอ จำนวน 3 ครั้ง ได้ตัวชี้วัดแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของครัวเรือนยากจนตามเกณฑ์ จปฐ.ปี 2547 มีตัวชี้วัด 5 ตัว ได้แก่

(1) ความตระหนักในการแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนเป้าหมาย

(2) ความคิดเห็นของครัวเรือนเป้าหมายที่มีต่อประโยชน์ของโครงการ

(3) การดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนเป้าหมาย

(4) ระดับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศอช.ในการสนับสนุนและนิเทศกิจกรรมทางเลือกด้านอาชีพของครัวเรือนเป้าหมาย

(5) รายได้ (บาท/คน/ปี) ของครัวเรือนเป้าหมายก่อน-หลังดำเนินโครงการ

3.2 ความสามารถในการบริหารจัดการเครือข่ายของ ศอช.ต. มีตัวชี้วัด 6 ตัว ได้แก่

(1) คณะกรรมการบริหาร ศอช.ต. ที่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

(2) แผนปฏิบัติการของ ศอช.ต

(3) การกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ และการปฏิบัติตามของสมาชิก

(4) ข้อตกลงร่วมของเครือข่าย

(5) จำนวนครั้ง/ปี ในการปฏิบัติงานของ ศอช.ต. ในการพบปะเยี่ยมเยือนและ ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิกเครือข่ายโดยการแนะนำ พูดคุย ฯลฯ

(6) การมีกองทุนในการบริหารจัดการ ศอช.ต.

3.3 การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานการทำงานของกลุ่ม องค์กรสมาชิกของ ศอช.ต. มีตัวชี้วัด 5 ตัว ได้แก่

(1) การจัดทำทะเบียนข้อมูลของ ศอช.ต.

(2) จำนวนครั้งที่ ศอช.ต.ได้ดำเนินการให้กลุ่ม/องค์กรเครือข่ายได้จัดกิจกรรมร่วมกัน

(3) จำนวนครั้งของการจัดเวทีประชาคมโดย ศอช.ต.

(4) จำนวนครั้งที่ ศอช.ต.ได้จัดให้มีการประชุมองค์กรสมาชิกที่อยู่ใน-เครือข่าย

(5) ร้อยละของศอช.ต. ที่ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

3.4 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตำบลของ ศอช.ต. มีตัวชี้วัด 4 ตัว ได้แก่

(1) การริเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน โดย ศอช.ต.

(2) จำนวนกิจกรรมที่ ศอช.ต.ประสานความร่วมมือให้หน่วยงานอื่นเข้ามาจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน

(3) จำนวนครั้งที่ ศอช.ต.เข้าไปให้คำแนะนำปรึกษาหรือแก้ไขปัญหา-อุปสรรคแก่ประชาชน กลุ่ม/องค์กร

(4) จำนวนโครงการ/กิจกรรม ที่เสนอโดย ศอช.ต. และอบต.หรือหน่วยงานอื่นสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินงาน

3.5 ความสามารถของ ศอช.ต.ในการพัฒนากลุ่มองค์กรสมาชิก มีตัวชี้วัด 4 ตัว ได้แก่

(1) จำนวนคณะกรรมการ ศอช.ต. ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรรมการในกลุ่มองค์กรต่าง ๆ

(2) จำนวนคณะกรรมการ ศอช.ต. ที่ได้ไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา ในหลักสูตร-ต่าง ๆ

(3) จำนวนคณะกรรมการ ศอช.ต. ที่ได้รับการยกย่อง ชมเชย หรือได้รับรางวัล

(4) จำนวนผู้นำกลุ่ม/องค์กรสมาชิกเครือข่ายที่คณะกรรมการ ศอช.ต.ร่วมสนับสนุนจนได้รับการยกย่อง ชมเชย หรือได้รับรางวัล

3.6 ความคิดเห็นของครัวเรือนเป้าหมายในการทำงานร่วมกับภาครัฐ มีตัวชี้วัด 1 ตัวได้แก่ การรับรู้และเจตคติของครัวเรือนเป้าหมายที่มีต่อ ศอช. ทุกระดับ

รวมทั้งหมด 25 ตัวชี้วัด (รายละเอียดในภาคผนวก)

4. ทีมติดตามประเมินผลร่วมกับนักวิชาการศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 สร้างเครื่องมือตามตัวชี้วัดดังกล่าว ได้เครื่องมือ 3 ชุด คือ

1) **แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการ ศอช.ต.** ประกอบด้วยคำถาม 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบ Checklist และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารจัดการกิจกรรมทางเลือกด้านอาชีพ เป็นแบบ Checklist และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 ความสามารถในการบริหารจัดการเครือข่ายของคณะกรรมการ ศอช.ต เป็นแบบ Checklist และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 4 การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานการทำงานของกลุ่ม/องค์กรสมาชิก เป็นแบบ Checklist และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 5 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตำบล เป็นแบบ Checklist และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 6 ความสามารถในการพัฒนาผู้นำ ศอช. และกลุ่ม/องค์กรสมาชิก เป็นแบบ Checklist และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

2) **แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหาร ศอช.อ. และศอช.จ.** ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการบริหารเงินทุนสนับสนุนกิจกรรมทางเลือกด้านอาชีพ เป็นคำถามปลายเปิด

3) **แบบสัมภาษณ์ประชาชนในครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ** ประกอบด้วยคำถาม 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบ Checklist และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ความตระหนักในการแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการพัฒนาอาชีพของครัวเรือนเป้าหมาย ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 4 การรับรู้และเจตคติของครัวเรือนเป้าหมายที่มีต่อศอช. ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 5 ระดับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศอช. ในการสนับสนุนและนิเทศกิจกรรมทางเลือกด้านอาชีพของครัวเรือนเป้าหมาย ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

(รายละเอียดเครื่องมือในภาคผนวก)

5. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรง (Validity) โดยให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและ ผู้นำ ศอช.ต. พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวชี้วัด และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเป็นปรนัย (Objectivity) และความเที่ยง (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการ-ศอช.ต และประชาชนตำบลท่าสาป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ทีมติดตามและประเมินผลร่วมกันปรับปรุงเครื่องมือจากการทดลองใช้ จนกระทั่งได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ คำนวณค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (α) จากข้อมูลทั้งหมด ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้คือ แบบวัดความตระหนักในการแก้ไขปัญหาความยากจนเท่ากับ 0.605 แบบวัดการเข้าร่วมพัฒนาอาชีพเท่ากับ 0.801 แบบวัดการรับรู้และเจตคติของครัวเรือนเป้าหมายที่มีต่อ ศอช. เท่ากับ 0.754 และแบบวัดระดับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ศอช.ในการสนับสนุน และนิเทศกิจกรรมทางเลือกด้านอาชีพของครัวเรือนเป้าหมายเท่ากับ 0.842

6. พื้นที่ในการติดตามประเมินผล ได้แก่ พื้นที่ดำเนินการของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนฯ ซึ่งดำเนินการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส 33 อำเภอนำร่อง อำเภอละ 1 ตำบล รวม 33 ตำบล

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1) คณะกรรมการศอช.ต จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธานศอช.ต และกรรมการ

2) คณะกรรมการศอช.อ จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธานศอช.อ และกรรมการ

3) คณะกรรมการศอช.จ จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธาน ศอช.จ. และกรรมการ

4) ครัวเรือนยากจนเป้าหมายตามเกณฑ์ จปฐ.ในตำบลนำร่องที่เข้าร่วมกิจกรรมทางเลือก ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส รวมทั้งสิ้น 1,237 คน (ข้อมูลจากศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน กำหนดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 4 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนยากจน 439 ครัวเรือน ทำการสุ่มครัวเรือนยากจนที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วนตามจังหวัด (Proportional stratified random sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในตำบลนำร่องของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนฯ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	อำเภอ	ตำบลนำร่อง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง				
			ศอช.ต.	ศอช.อ	ศอช.จ	ครัวเรือน(ทั้งหมด)	รวม
ยะลา	รามัน	ยะต๊ะ	3	3		3	9
	เมือง	ท่าสาป	3	3		22	28
	ธารโต	บ้านแหร	3	3		12	18
	กาบัง	กาบัง	3	3		9	15
	บันนังสตา	ตลิ่งชัน	3	3		15	21
	ยะหา	บาโร๊ะ	3	3		22	28
	เบตง	อัยเยอร์เวง	3	3		11	17
	กรงปินัง	ห้วยกระทิง	3	3		3	9
	รวม	8 ตำบล	24	24	3	97	148
ปัตตานี	หนองจิก	บ่อทอง	3	3		5	11
	ยะหริ่ง	หนองแรด	3	3		20	26
	โคกโพธิ์	นาประดู่	3	3		19	25

จังหวัด	อำเภอ	ตำบลนำร่อง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง				
			ศอช.ต.	ศอช.อ	ศอช.จ	ครัวเรือน(ทั้งหมด)	รวม
	ปะนาแระ	พ่อมิ่ง	3	3		15	21
	ทุ่งยางแดง	ตะโละแมะนา	3	3		20	26
	แม่ลาน	แม่ลาน	3	3		11	17
	กะพ้อ	ตะโละดือรามัน	3	3		35	41
	ยะรัง	กอลำ	3	3		16	22
	สายบุรี	แป้น	3	3		6	12
	มายอ	ตรัง	3	3		6	12
	ไม้แก่น	ไทรทอง	3	3		5	11
	เมือง	บานา	3	3		17	23
	รวม	**12 ตำบล**	**36**	**36**	**3**	**175**	**322**
นราธิวาส	เมือง	โคกเคียน	3	3		17	23
	สุไหงโกลก	มูโนะ	3	3		15	21
	ศรีสาคร	ศรีบรรพต	3	3		12	18
	จะแนะ	จะแนะ	3	3		7	13
	ยี่งอ	ยี่งอ	3	3		17	23
	ตากใบ	เจ๊ะเห	3	3		4	10
	บาเจาะ	บาเระเหนือ	3	3		8	14
	ระแงะ	ต้นหยงมัส	3	3		16	22
	สุไหงปาดี	ริโก๋	3	3		8	14
	แว้ง	โล๊ะจูด	3	3		6	12
	รือเสาะ	บาตง	3	3		19	25
	สุคิริน	เกียร์	3	3		18	24
	เจาะไอร้อง	บูกิต	3	3		20	26
	รวม	**13 ตำบล**	**39**	**39**	**3**	**167**	**248**
	รวมทั้งหมด	**33 ตำบล**	**99**	**99**	**9**	**439**	**646**

7. ประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการติดตามผล และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

8. เก็บข้อมูลภาคสนามในเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 646 คน จำแนกเป็น 1) ประธานและกรรมการ ศอช.ต. จำนวน 99 คน 2) ประธานและกรรมการ ศอช.อ. จำนวน

99 คน 3) ประธานและกรรมการ ศอช.จ. จำนวน 9 คน 4) ประชาชนในครัวเรือนยากจนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางเลือก 439 คน

9. ในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทีมวิจัยติดตามประเมินโครงการได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นการตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงด้านข้อมูล เพื่อให้ผลการประเมินมีความตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด

10. ได้มีการจัดเวทีเสนอผลการดำเนินงานของ ศอช.ต ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการ เมื่อวันที่ 23-24 มีนาคม 2548 ณ ห้องประชุมศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 จังหวัดยะลา โดยมี ศอช.ต. ตำบลนำร่อง นักวิชาการศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัด และอำเภอของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และทีมติดตามและประเมินผลโครงการ จำนวน 35 คน เข้าร่วมประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงานและเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการประชุมระดมสมองในประเด็นที่กำหนดตามกลุ่มจังหวัด และนำเสนอผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่ม ทีมติดตามและประเมินผลโครงการได้ร่วมซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติม

11. ดำเนินการสรุปบทเรียนและสะท้อนกลับผลการประเมินโครงการ ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณารายงานการประเมินผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบด้วย ตัวแทน ศอช.ต.นำร่อง เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจากตำบล อำเภอ จังหวัด เขต 9 และทีมติดตามและประเมินผลโครงการ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2548 ณ ห้องประชุมศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9 จังหวัดยะลา โดยทีมติดตามและประเมินผลโครงการได้รายงานผลการประเมินเบื้องต้น ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม

12. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติดังนี้คือ แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ สังเกต และการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสรุปเชิงอุปนัย

13. เขียนรายงานการประเมินผลฉบับสมบูรณ์